RUSKI INWALID

N° 37.

CZWARTEK. 13 Lutego. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Peterzburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Niderlandy. Angliia. Francyia. Włochy. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Peterzburga, 13 *Lutego.*

W przeszłą niedzielę to iest 8 b. m. przybyła do stolicy tuteyszey Xiężna JMść Wirtembergska *Antonina* z córką swoią Xiężniczką *Maryią* i zatrzymała się w pałacu zimowey rezydencyi.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Sztutgardu, 31 *Stycznia.*

Wyszło tu w dniu 21 b. m. postanowienie Królewskie obeymniące między innem co następnie:

»Ponieważ iest wielka liczba żołnierzy, którzy dokonaią w roku ninieyszym lat swoiey służby, należy zatem uskutecznić nowy zaciąg z 3500 osób składaiący się, z młodzieży urodzoney w roku 1798.«

z Frankfortu, 1 *Lutego.*

Izmael *Gibraltar* agent Baszy Egiptskiego przybył tu niedawno; a ztąd przedsiębierze podróż do Włoch.

NIDERLANDY.

z Bruxelli, 26 *Stycznia.*

Jedna z gazet naszych pomieściła dzisiay następuiący artykuł:

»Mówią powszechnie w Hadze o maiących nastąpić ważnych przemianach w ministerstwie. Powiadaią nawet, że podobne szczególnie nastąpią w wydziale spraw wewnętrznych.«

ANGLIIA.

z Londynu, 30 *Stycznia.*

Między niezgadzaiącemi się na adress podziękowania w niższym Parlamencie szczególnie odznaczał się ieden z członków nowych P. *Magdonald.* »W mowie Królewskiey (są iego słowa) iest wzmianka o powiększeniu przychodów Państwa. Zapewna naypożądańsza wiadomość! Bezwątpieuia przyiemną iest rzeczą dowiedzieć się, że narod miał sposoby do zupłacenia więcey czterma milionami aniżeli w roku przeszłym. Lecz nierównie byłoby milszem usłyszeć, że na przyszłość opłaty takowe będą zmnieyszone. — Co się zaś tycze do stanu *kwitnącego* Wielkiey Bry-

tanii wewnątrz iey prowincyi, niemożna żadną miarą ominąć, do iakiego stopnia powiększyły się w niey przestępstwa, iak daleko posuniętą iest nędza powszechna, iak wszystkie więzienia napełnione są winowaycami, i iak smutne widoki stawią się z każdey strony przed oczyma naszemi. — Ministrowie chcą nas przekonać, że smiało możemy polegać na nienaruszoności traktatów, i na naybliższych stosunkach, łączących nas z mocarstwami obcemi. Lecz własnie tu iest mieysce przypomnieć, że istotną pewnością stałości pokoiu iest mądry i przezorny rząd państwa, równie iak wspaniałość prawdziwa i bezstronna sprawiedliwość względem obcych narodów, bezwzględu na słabość ich lub potęgę. Kiedy szlachetny Lord, (*Castelreagh*) który nieznayduie się teraz w zgromadzeniu, wyieżdżał na ląd stały, do *centrum* narad i zniowu powrócił ztamtąd; nikt z nas wtenczas nie pytał się co było przedmiotem iego podróży, co on tam dokonał i czego niedokonał? Nayważnieysze przedmioty kongressu to iest uwolnienie Francyi od woysk obcych, rozstrzygnione były nierównie pierwey, chociaż nie przez nas, lecz w naszem imieniu. Głowny czyn którego powszechnie oczekiwano od wysokich sprzymierzeńców, zależał na obaleniu haniebnego handlu niewolnikami, lecz ten nie iest iescze dotychczas dokonany.

W Europie iest teraz iedno państwo, które poprzez mądrość swoią i umiarkowanie, trafiło zachować równowagę i wpływ swóy. Gdyby rząd Rossyyski przyiął był na siebie dalsze układy względem zniesienia handlu niewolnikami, zapewnaby w tey mierze pomyślny nastąpił skutek, iak to iuż w wielu innych dało się widzieć sprawach.«

Francyia.

z Paryża, 28 Stycznia.

Wszyscy Ministrowie zgromadzili się dnia wczorayszego o pierwszey z południa do pałucu Tuilleryów i złożyli radę, którey dowodził Król. Ta trwała aż do czwartey z południa.

Stróż pięczeci ma się udać w dniu dzisieyszym do Jzby deputowanych, w celu podania proiektu o odpowiedzialności Ministrów.

Dwunastu członków z izby deputowanych było wezwanych przez stroża pieczęci do wspercia go swiatłem swoiem w ułożeniu proiektu prawa względem wolności druku. A tak widoczną iest rzeczą, że ministerstwo ile może przyspiesza chwilę, w którey Francyia będzie się cieszyć z postanowień uświęconych przez *konstytucyią*.

Minister Spraw Wewnętrznych rozesłał do Prefektów nowy okolnik, tyczący się wystawy płodów przemysłu Francuzkiego. W tym, między innem zawiera się co następuie:

»Możecie uważyć, że postanowienie Królewskie nieograniczyło nagrod, których zapowiada rozdanie. Myśl J. K. M. iest ta, aby zachęcić albo nagrodzić, to wszystko co iest wartem pochwały. W celu dania w tey mierze nowego dowodu, Król raczył postanowić, abym oprócz Medali które wyznaczone będą w skutek rapportu wlelkiego *Jury*, iescze się odwołał do iego względow szczególnych względem tych rękodzielników i fabrykantów wyznaczonych do nagrody, którzy iuż takowe otrzymali na przeszłych konkursach, lub też przez nowe wydoskonalenia i ważne odkrycia uczynili krok znaczny w przemyśle narodowym, i zasługuią na szczególne J. K. M. względy. Król JMść upoważnił mnie do proszenia dla takich ozdoby legii honorowey i zasczytu stawienia ich przed Jego osobą.«

Xiąże Glocesterski wyiechał dnia wczorayszego do Fontenebleau z Xiążęciem JMścią *Talleyrand*. a iutro ma tu znowu powrócić.

Dzisiay ma bydź zgromadzenie Jeneralne banku Francuzkiego dla wysłuchania rocznego rapportu i dowiedzenia się o skutkach operacyi dwóch ostatnich kwartałów 1818 roku.

Xiężna *Bassano* znayduie się od czterech dni w Paryżu, przyiechała tu w zamiarze proszenia przebaczenia i powrócenia męża swoiego.

Pan Aimé, Xięgarz Paryzki otrzymał list z Nowego-Yorku pod datą 24 Grudnia 1818 roku, którego następuiący wyciąg mieściemy:

»Osada *Champ d'Asyle* pod dowodzstwem braci *Lallemand* iest zniesioną; Jest ona założoną na ziemi, o którą się domagaią Amerykanie i Hiszpani; Poseł Hiszpański odstąpił iey stanom ziednoczonym, zapewna pod pozorem wywołania z tamtąd Francuzów, co i nastąpiło. Wszyscy wyszli z tamtąd i szukać musieli innego sposobu do życia.«

»Za tem, osada w Tombeckbec poczyna wzrastać; dystrybucyia dokonaną została i numerowaną; każdy wie gdzie ma swoią własność; wielu Francuzów tam się udaie z rozmaitych mieysc a naybadziey z Nowego-Yorku i Filadelfii.

»Pan *Lefebre-Desnouettes* Jenerał, iest teraz

na kongressie; ma tam otrzymać moc, do urządzenia dla tey nowey osady wiele ważnych rzeczy, i stanowienia ostatecznie co do niektórych pretensyi czterech kommisarzy zatrudniaiących się podziałem.

»Ta osada położoną iest na ziemi l' Alabama, i czyni kray oddzielny, nazwany Marengo, połączaiący rozmaite części ziemi, z których niektóre iuż są należycie uprawne. Są iuż nowe karty kraiu Marengo, a szczególnie iedna Tombeckbee. Zbior cały tych kart kosztuie 7 dollarów. Miasto nazwane Aigleville będzie podzielone na ulice i place, którym nadadzą imiona mieysc, gdzie śmy odnieśli znakomite zwycięctwa.«

W ł o c h y.

z *Rzymu*, 19 *Stycznia*.

Wiadomość pomieszczona w wielu pismach zagranicznych o maiącem nastąpić związku małżeńskim Arcy Xiążęcia *Palatyna* z Xiężniczką Wirtembergską *Pauliną*, córką Xiążęcia s. p. Ludwika, ogłoszona tu za bezdowodną.

Donoszą z Palermy pod datą 1 Stycznia, że aresztowano tam przed kilku dniami kilka osób, których maią za należących do Sekty *Węglarzy*. Nayznakomitszy z tych aresztowanych iest ubogi poeta.

R O Z M A I T O Ś C I.

Zwyczaie Angielskie.

(*Z tygodnika literackiego* P. Kocebue.)

Angielskie slowo »pledge« oznacza, rękoymię, czyli bezpieczeństwo. Początek wyrazu: »I'il pledge you« (biorę W. Pana za rękoymię wywodzą z owych czasów, gdzie Dunczykowie panowali nad Angliią. Pod tymi bowiem dzikimi zwycięzcami miało się często wydarzać, że kraiowców, podczas gdy pili, puginałami przeszywano. Jeżeli który Anglik ważył się pić w obecności Duńczyka, nie otrzymawszy od niego wyraźnego pozwolenia na to, tedy takowy brak uszanowania natychmiast karano smiercią. To okrucieństwo przerażało Anglików trwogą tak wielką, że nawet i wtedy, gdy ich rzeczywiście do picia wzywano, pierwey pić nie śmieli, dopóki im ieden z obecnych nie dał rękoymi (*Pledge*). Ten trzymał naowczas goły pałasz do gory podniesiony, czuwaiąc nad bezpieczeństwem piiącego, dopóki ten szklankę przy ustach trzymał. W samey rzeczy piiący, podczas gdy piie nie zdolnym iest wcale, aby się sam bronił; i dla tego to wówi *Theakespear* w swoim *Tymonie Ateńskim*. »Gdybym był wielkim Panem, obawiałbym się pić przy stole; wszyscy Mężowie znakomici chcąc pić powinniby uzbroić pierwey swe szyie w żelazne obrączki, aby im gardła nie poderznięto.« Taki więc iest początek zwyczaiu, który pod imieniem« *Pledging*« ieszcze po dziś dzień zachowuie się między pospolstwem Angielskiem, osobliwie w północnych okolicach, gdzie Duńczykowie naydłużey panowali. Niektórzy Autorowie twierdzą iednakowóż, że zwyczay ten pochodzi od śmierci młodego Króla Edwarda Męczennika, którego iego macocha Elfryda własnie gdy pił, sztyletem zgładzić kazała. Z resztą oddawali się Duńczykowie piiaństwu w takim stopniu, że Król Edgar, z dorady Dunstana, Arcybiskupa Canterburgskiego, w każdey wsi tylko poiedney szynkowni dozwolił, wszystkie zaś inne poznosił. Nadto rozporządził, aby w kielichach drewnianych, iakich za owych czasów do picia używano, w wyznaczonych odległościach powbiiano gwoździe lub szpilki, i aby naysurowiey karano każdego, ktoryby za iednem pociągnieniem wypił więcey nad owe znaki. Atoli zamiast wstrzymania tym sposobem opilstwa goruiącego, sprawiło to rozporządzenie raczey wcale przeciwny skutek; dodało albowiem powod do gry Pindringing zwaney, w którey każdy wypiiać musiał ściśle do szpilki wbitey wewnątrz kielicha. Gra zaś takowa wymagała bardzo wielkiego ćwiczenia się, i zrządzała przeto opilstwa tak bezmierne, że Rząd przez osobną xiężom mnichom i innym duchownym owego czasu, dalszego wypiiania do szpilki wyraźnie zakazać musiał.

Spełnienia za zdrowia. Dawniey spełniano w Anglii za zdrowie iakowey osoby wsposob następuiący. Kto za zdrowie iakowey osoby spełnienie zaczynał, naypierwey zdeymował kapelusz, brał potem pełny kielich do ręki, i prosił o głos z miną poważną i uroczystą, skoro więc nastapiło powszechne milczenie, wymieniał iednę z osób obecnych, za którey zdrowie spełniać się miało. Na to ofiarował się inny za obrońcę piiącego, a tym końcem podobnież zdeymował kapelusz i niskiej czynił ukłony. Uyrzawszy tego sekundanta w gotowości, wychylał piiący swoy kielich, przewracał go dnem do góry. i dzwonił weń palcami. Potem napełniano

kielich na nowo, a wszyscy obecni spełniali go koleyno tym samym sposobem, przyczem każdy z nich miewał osobnego zaręczyciela (pledger). W dziele pod tytułem: »*Trucizna Angielska*« mówi Tomasz Yourg między innemi: »Widywałem, że na kolanach spełniano »za zdrowie niektórych kobiet zepsutych, a »nawet za zdrowie wszystkich nierządnic na »Swiecie; a przyznaię to z własnym wsty»dem moim, sam bowiem bywałem na takich »ucztach (saturnaliiach. W Anglii nieposiada »męszczyzna żadnego wychowania, ieżeli nie»umie wypróżnić puhar tak by ani kropla na »paznogieć niespadła; i ieżeli tego bez koń»ca i bez miary czynić nie potrafi.« W Anglii są osobne szkoły, w których daią nauki w sztuce spełnienia; w kraiu więc tamecznym opilstwo liczy się do kunsztów wyzwolonych; iest tam atoli ieszcze ieden gatunek picia, którego milczeniem pominąć nie można, ponieważ uzupełnia dowód tey narodowey przywary. Jest to picie, »foramugle« zwane. Usiada przy tem sześć osob, około stołu zastawionego pełnemi flaszami. Naypierwsza z osób bierze do rąk kielich, zawieraiący ściśle pół flaszy i wychyla go; druga osoba wypiia dwa takich kielichów, trzecia, 3, czwarta, 4, piąta, 5, a szosta, 6. Na to zaczyna znuwu pierwszy z piiących i wychyla siedm kielichów, drugi osm, i tą koleią idzie się daley, tak, że osoba następuiąca wyprożnia o ieden kielich więcey niż iey poprzednik. Ta mała rozrywka w cale osobliwego rodzaiu trwa tak długo, dopóki każdy z sześciu athletów nie odbędzie potróyney kolei, dopóki więc według dokładnego obrachowania pierwszy piiący 21, a szosty 36 kielichów czyli półflaszów nie spełni. — P. Kocebue, który ten artykuł wyięty z Panorama Angielskiego Pana Karo la Malo umieścił w swoim Tygodniku literackim, czyni tu uwagę następuiącą:» Może my przecież w Niemczech prawdziwie bardzo bydź kontentymi, że o tey niemierności ledwie iuż mamy iakie poięcie, i w ięzyku naszym wcale żadnego nieposiadamy słowa, iakimby nędzą tę rozrywkę wyrazić można. W zachwalonych wiekach srednich, lepiey w prawdzie i u nas znano się na piciu a nasi wielbiciele starożytności Niemieckich, ieżeli zechcą bydź rozważnymi, będą przecież i ten barbaczyński zwyczay zachwalać iako chwalebny.

Toasty. Rzymianie i Grecy mieli, iak wiadomo, ten zwyczay, że podczas uczt swoich nietylko Bogom ofiarowali libacyie, lecz przez wdzięczność także za zdrowie przyiacioł i dobrodzieiów swoich. Grzeczni Rzymianie wychylali za zdrowie piękności swoich często kroć tyleż kielichów, ile w imieniu onychże znaydowało się głosek. Anglicy nie wdaią się wprawdzie w ten rodzay grzeczności; wszelako są wielkiemi przyiaciołami toastow. Przytem iest formuła starożytna taka: »Giveus a Łady to toast! (Proszę mi wymienić Damę za którey zdrowie toasty spełniac możemy) spełniaią się zaś u nich toasty za zdrowie osoby iakowey, sposobem dwoiakim; to iest puhar obchodzi porządkiem, albo nie w porządku porządkiem, gdy tenże sam puhar obchodzi między wszystkimi obecnemi tąż samą koleią iak siedzą, a przyczem nikt niemoże pić prędzey, dopóki nań koley nie przyydzie, nie wporządku zaś, gdy się nie zważa na koley obecnych; lecz gdzie osoba która za zdrowie iakowe toast zaczyna, komukolwiek bądź z obecnyah kielich podaie, gdy iey odpowiedział.

Słowo »toast» ma zresztą w ięzyku Angielskim dwa różniące sią znaczenia, raz bowiem oznacza cóś pieczystego, drugi raz piękność którą się wielbi. Co się tycze tego dwoiakiego znaczenia rozpowiadaią anekdotę dosyć szczególnieyszą, którą wywodzą ieszcze od czasów panowania Karola IIgo. Pewna Dama słynąca podówczas z piękności swoiey, przyiechała do Bathu, a podczas, gdy dnia pewnego siedziała w kąpieli, wpadło na myśl iednemu z niezliczonych iey wielbicieli, że nabrał pełną szlankę wody, w którey się kąpała, i wypił ią w obliczu wszyskich osób. Jeden z obecnych temu, człowiek wesoły, zawołał na to: »Ja z moiey strony wolałbym raczey cały wskoczyć do wanny; nie tyle bowiem zaymuie mię podlewa, iak toast« (pieczyste, czyli sama piękność). Od tego dosyć niestosownego konceptu twierdzą Anglicy, że pochodzi nazwisko toast, które ieszcze podziś dzień daią Damóm, za których zdrowie spełniaią.

W Peterzburgu
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.